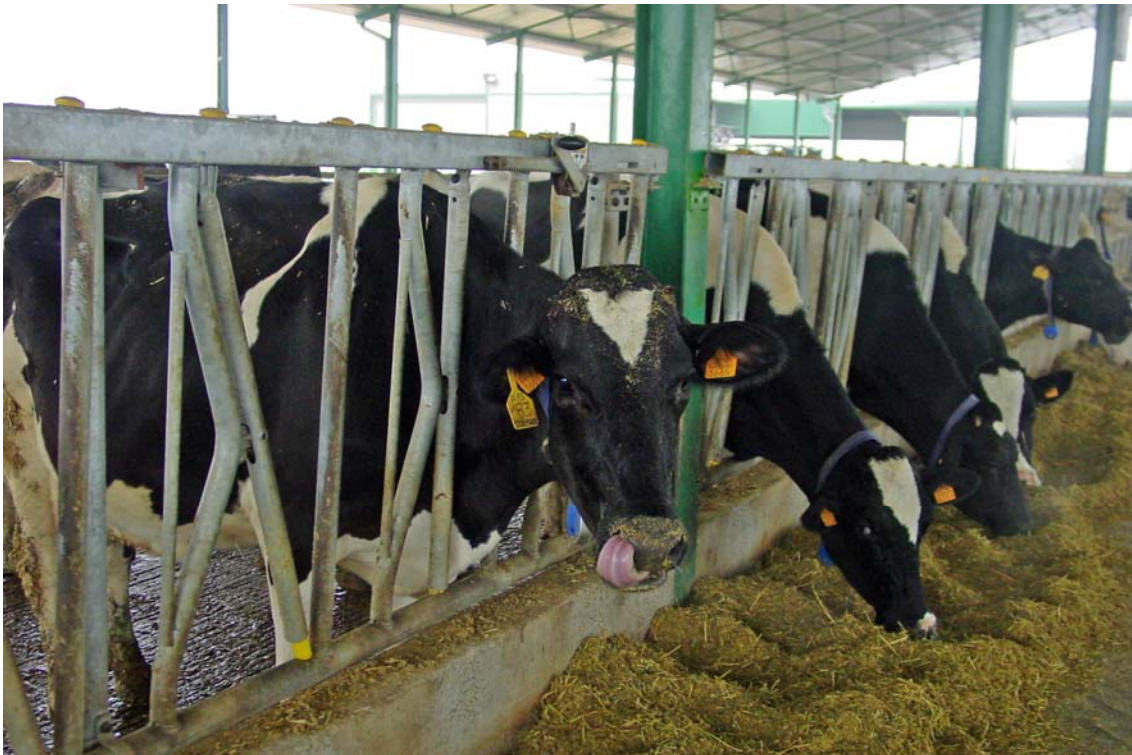

Les explotacions de vaques de llet en un futur immediat

Seguí A¹, Maynegre J², Noguera J², Nogué M², Olives S³

Dels resultats econòmics de l'exercici de 2009 (mostra d'explotacions de l'Observatori de la llet, veure informe a www.ruralcat.net o a la web del DAR) només caldria dir, a manera de resum, que, amb pagament únic, només el 34% de les explotacions van obtenir benefici positiu, i sense aquest ajut només el 12%. Cal dir que dins de l'esquema empresarial s'hi inclouen els costos d'oportunitat, és a dir que s'hi valora la mà d'obra empresarial i familiar, a raó de la renda de referència per UTA.

Hi ha dos aspectes claus, al nostre entendre, en la viabilitat i futur de les explotacions de vaques de llet, un és el cost total de l'alimentació, que comptant els costos variables i els fixos relacionats amb el racionament, seria igual a 22,27 ct. €/l, la qual cosa representa el 64,16% d'aquests costos i el 51,67% del cost total, incloent-hi la mà d'obra familiar. L'altre aspecte són els costos socials i estructurals de les explotacions. Els dos aspectes determinen les diferències entre explotacions, pel que fa als resultats econòmics i a la seva viabilitat.

L'alimentació és un factor determinant en els resultats econòmics

Arran de la proposta de desaparició de les quotes a la producció l'any 2014, s'han fet diversos estudis de prospecció, arreu, sobre la viabilitat del sector productor i les

---

¹ Dr. Enginyer agrònom. Observatori de la llet, asegui@gencat.cat

² Enginyers agrònoms. *Gestrum integral SCPP*, jmaynegre@agronoms.cat

³ Enginyera agrònoma. Universitat de Lleida: sabinaolives@hotmail.com

reformes necessàries. A continuació ens centrem en els aspectes socials de les explotacions de Catalunya.

A la taula 1 s'indiquen les característiques de la mà d'obra de les explotacions. Mentre que en els estrats inferiors la mà d'obra és, en la pràctica totalitat, de tipus familiar, en l'estrat superior, la mateixa mà d'obra familiar és poc més del 55%. La mitjana total és de 2,93 UTA. La mitjana de vaques presents per UTA de la mostra d'explotacions al llarg d'aquests anys es mou al voltant de 35 (15 a les explotacions de menys quota i 43 a les de més quota).

Taula 1. Característiques de la mà d'obra empleada a les explotacions, any 2009

Variable	Mitjana Total	Estrats de quota en t			
		< 250	250-500	500-1.000	> 1.000
UTA totals	2,93	1,75	1,95	2,23	4,48
UTA familiar (%)	73,14	96,30	84,33	77,41	55,78
Vaques presents/UTA	35,27	14,91	26,68	38,49	43,33
Treball mà d'obra familiar (h/dia 365 d)	7,92	6,67	8,46	7,49	8,47
Treball mà d'obra assalariada (h/dia 365 d)	6,75	5,26	5,76	5,84	7,50
Sou brut mitjà assalariat fixo (inclou SS, €/h)	8,05	5,77	9,60	8,82	7,51

La major part dels titulars de les explotacions lleteres de Catalunya són propietaris. Les explotacions que mantenen un sistema d'arrendament, es localitzen en zones molt concretes de Catalunya, on aquests règims encara són vigents, però amb una clara tendència a desaparèixer. En general, els titulars d'explotacions que són propietaris inverteixen en infraestructures i equipaments de manera més o menys regular o continuada en el temps, fet que fa que s'adaptin més ràpidament al sistema productiu del moment. Per altra banda, en la major part d'explotacions que estan en règim de masoveria o arrendament, les inversions en infraestructures i equipaments són menors, i és habitual que únicament es portin a terme despeses destinades a la conservació dels mitjans existents; es tracta, per tant, d'explotacions sense continuïtat definida.

L'activitat requereix d'una dedicació laboral important; d'aquesta manera, en base a les dades disponibles i en termes mitjans, una unitat de mà d'obra familiar ha dedicat l'any 2009 2.891 hores i una de contractada 2.464 hores. D'un estudi previ es va concloure que el 22% dels titulars tenen més de 62 anys, i, per tant, l'any 2014 ja estaran jubilats. I, tan sols un 40% de les explotacions tenen la continuïtat garantida, mentre que el mateix percentatge d'explotacions no la té amb molta seguretat. A les explotacions del primer estrat (<250 t), no hi ha mà d'obra familiar amb edat inferior a 30 anys, fet que fa pensar que la manca de rendibilitat econòmica i l'estructura de l'explotació, decideixen que els joves optin per una altra activitat.

No calen gaires estudis per esbrinar el futur del sector. Sense fer res, el nombre d'explotacions lleteres a Catalunya fàcilment es reduirà a la meitat d'aquí al 2015.

El relleu generacional pot ser més important que els resultats econòmics per a la viabilitat i continuïtat de les explotacions. Com hem vist, l'activitat lletera implica, a diferència d'altres sectors, una dedicació laboral elevada i constant al llarg de l'any, inclosos diumenges i festius. El treball a l'explotació de vaques de llet no està compensat amb el benefici obtingut. Aquí pot residir el perquè moltes explotacions abandonin o vulguin abandonar l'activitat.

Tot i això, és evident, a tenor de l'evolució del sector lleter i del camí que prenen les explotacions lleteres, que el paper de la gestió tècnica i econòmica hauria de ser cada vegada més important. Habitualment es confon, erròniament, la gestió econòmica amb la comptabilitat. La comptabilitat representa una història de l'activitat econòmica i té com objectiu complir amb les obligacions fiscals legalment establertes i propiciar el pagament del mínim d'impostos. La gestió econòmica es basa en la comptabilitat, convenientment analitzada i filtrada, i d'altres dades internes de l'activitat lletera, per tal d'analitzar el present i ser una eina útil per a la presa de decisions de futur.

La gestió econòmica és necessària per a calcular el cost de producció i el benefici de l'activitat lletera, i ha de permetre analitzar individualment i en grup els principals aspectes dels resultats. D'altra banda, la gestió tècnica representa l'opinió del titular de l'explotació i del seu assessor tècnic sobre els resultats tècnics (econòmics?).

En la nostra opinió, un assessorament tècnic i econòmic de garantia, s'ha de basar en la confiança, la capacitat d'escoltar, l'observació i l'anàlisi, i en la reflexió constant entre el ramader i l'assessor, amb total independència.

L'assessorament independent